

Vážení spoluobčania,

jednou z činností, ktoré zabezpečuje mesto Vranov nad Topľou je zber komunálnych a drobných stavebných odpadov, a to prostredníctvom zmluvných spoločností. Zber odpadu je zabezpečený prostredníctvom zberových nádob, zberného dvora alebo sezónnym zberom veľkoobjemového odpadu.

Veľmi dôležitou súčasťou nakladania s komunálnym odpadom je jeho triedenie, teda separácia, prostredníctvom ktorej vieme spoločnými silami znížiť množstvo uloženého odpadu na skládke. Zároveň vďaka nej môžeme spoločne

docieľiť nižší poplatok za skládkovanie, ktorý nám môže pomôcť stabilizovať výšku poplatku za komunálny odpad. Z tabuľky, ktorá zobrazuje produkciu komunálnych odpadov a výdavky na ich

nielen zhodnocujeme vytriedený odpad a chránime naše životné prostredie, ale zároveň chránime svoje peniaze. Nezabudnime, že za zber a uloženie separovaného odpadu neplatíme.

	Zmesový odpad (t)	Objemný odpad (t)	Drob. Stavebný odpad (t)	Biologický rozl. Odpad (t)	Papier (t)	Sklo (t)	Plasty (t)	Kovy (t)	Elektro. Odpad (t)	Fakturácia (€)	Predpis (€)
Január	344,18	164,285	0	19,85	8,48	16	9,3	0,1	0	77908,70	71250
Február	312,39	137,26	0	25,03	6,35	8,6	7,12	0,55	2,78	68562,80	71250
Marec	364,95	124,19	0	15,47	12,07	5	8,52	1,22	4,815	74802,97	71250
Apríl	384,18	152,38	0	56,06	3,68	14,1	16,92	0,025	2,87	79890,81	71250

tabuľka: Produkcia komunálnych odpadov a výdavky za ich zneškodnenie resp. zhodnotenie

zneškodnenie za 1. štvrtrok roku 2020 je zrejmé, že je potrebné separáciu v našom meste zvýšiť.

V súčasnosti z dôvodu vyhlásenej mimoriadnej situácie väčšinu času trávime vo svojich domácnostiach, a tým tvoríme viac komunálneho odpadu. Preto je dôležité aby sme sa téme odpadu venovali viac, ako doteraz. Aj preto sme sa rozhodli, toto vydanie Vranovského hlásnika venovať len problematike odpadu, ako ho tvoriť menej a zároveň, ak ho už vytvoríme, ako ho máme správne separovať. Pretože správnou separáciou

Preto Vás opätovne žiadam, ak nemusíte, odpad nevytvárajte. A ak ho vytvoríte, tak ho SEPARUJTE, pretože iba takýmto spôsobom môžeme znížiť množstvo odpadu uloženého na skládku a zabrániť tak ďalšiemu navyšovaniu poplatku za komunálny odpad.

Ing. Ján Ragan
primátor mesta Vranov nad Topľou

AKO SA STARÁME O STOJISKÁ PRE KONTAJNERY NA KOMUNÁLNY A SEPAROVANÝ ODPAD?

V rámci projektu Intenzifikácia separovaného odpadu boli v našom meste vybudované a v roku 2012 dané do užívania stojiská pre kontajnery na komunálny a separovaný odpad. Ich výstavba

a užívanie malo zefektívniť a zlepšiť ekologické nakladanie s tuhým ako aj so separovaným odpadom a zároveň ich výstavba mala skrátiť okolie bytových domov, zvýšiť bezpečnosť obyvateľov pri nakladaní s odpadmi, zamedziť vznik a šírenie rôznych prenosných infekčných chorôb a znížiť výskyt hlodavcov.

Väčšina z vás sa pri nakladaní s odpadmi správa zodpovedne, no nie až v takej miere, ako by to malo byť. Ešte stále sa nájdu aj takí obyvatelia, ktorým nezáleží na čistote v meste. Nezáleží im na tom, ako vyzerá okolie ich bytových domov a taktiež ako vyzerá vnútorný priestor ich stojiska. Áno, sú bytové spoločenstvá, ktorých obyvatelia sú zodpovední a udržiavajú v nich poriadok, čistotu a svoj odpad tedia, no žiaľ, sú aj takí, ktorým na tom vôbec nezáleží.

Z tohto dôvodu by som VÁS chcel vyzvať, aby ste sa správali zodpovedne a pristúpili k dôslednému nakladaniu s odpadmi a triedeniu.

Nezabúdajte, že svojim negatívnym postojom k poriadku, čistote a k separácii odpadov škodíte nielen sebe, ale aj iným. Nedávate zlý príklad svojim deťom a okoliu.

Ing. Marcel Kopčo, odd. výstavby, dopravy a územ. rozvoja, MsÚ Vranov nad Topľou

TVORIŤ MENEJ ODPADU JE DÔLEŽITÉ !

Vážení spoluobčania,

mnoho z vás je doma, kvôli šíriacemu sa korona vírusu. S tým súvisí aj zvýšená produkcia odpadu v každej domácnosti. V čase, keď je každé euro pre našu samosprávu dôležité, myslíme aj na oblasť odpadov.

Ako iste viete, samosprávy platia za skládkovanie podľa miery triedenia, ktorá sa určí ako podiel medzi vytriedeným odpadom a celkovým objemom vytvoreného odpadu. Čím je nižšia, tým viac za odpady zaplatíme my a v konečnom dôsledku aj vy. Preto by sme vás chceli vyzvať

k zodpovednému správaniu. Ušetríme nemalé prostriedky v obecnom, ale i rodinných rozpočtoch. Bude to však vyžadovať trochu viac snahy. Práve preto je dôležité, aby každý z nás vedel, ako predchádzať jeho vzniku odpadu a snažil sa ho minimalizovať.

Prípravili sme pre vás niekoľko okruhov s radami, ako tvoriť menej odpadu:

ODPAD

- už pri nákupoch sa zamyslite, nad tým či produkt naozaj potrebujete. Či je jeho obal recyklovateľný, alebo či nemá alternatívu v obale, ktorý je šetrný k životnému prostrediu,
- kompostujte - ak máte v záhrade kompostér, vermi kompostér alebo triedíte bioodpad, dbajte na to, aby všetok skončil tam, kde má a nehodili ste ho do komunálneho odpadu,
- ak nemáte túto možnosť, ale kompostér majú vaši rodičia či starí rodičia, môžete ho zamraziť a skompostovať keď ich budete môcť navštíviť,
- triedte všetko čo je možné, znížite tak množstvo komunálneho odpadu - vďaka tomu zaplatíme menej za skládkovanie. V konečnom dôsledku tak ovplyvníte, koľko budete za odpad platiť aj vy.

NÁKUPY

- ak nemáte veľké zásoby a potrebujete ísť na nákup, dodržujte bezpečnostné opatrenia,
- plánujte nákupy - na základe plánu varenia si spravte zoznam na viac dní - nakúpte naraz napríklad na celý týždeň,
- ak je to možné využite donáškové služby rôznych predajcov,
- ak ste v úplnej karanténe alebo ste ohrozená skupina, poprosťte blízkych, susedov, priateľov, aby vám nakúpili,
- pri nákupe v e-shopoch zvažte, čo naozaj potrebujete a využijete aj do budúcnosti,
- pri nákupoch využívajte vlastné vrecká a tašky, ktoré pravidelne perte alebo prežehlíte aby ste zabezpečili ich dezinfekciu,
- nepodliehajte panike a netvorte prehnané zásoby, ktoré nakoniec nevyužijete.

ČO S VOLNÝM ČASOM ?

- vytriedte staré oblečenie. Upracte si šatník a vyčleňte to čo už nepotrebuje,
- to isté môžete urobiť s knihami, náradím, topánkami a vybavením kuchyne,
- pripravte sa na jarnú sezónu - vyberte z kompostéra hotový kompost, časť z neho si môžete odobrať, premiešať s vodou a vyrobiť si prírodný postrek na rastlinky.
- z vyradeného oblečenia môžete vyrobiť vrecká na nákupy alebo utierky, ktoré budete využívať pri upratovaní,
- ak pôjdete na prechádzku napríklad do lesa, zoberte so sebou vreco alebo tašku, rukavice a vyzbierajte odpad, ktorý tam nájdete.

KUCHYŇA

- pri varení zbierajte bioodpad do osobitnej nádoby (košíka na bioodpad) a kompostujte ho,
- využite zásoby - naplánujte si vaše varenie podľa toho čo už doma máte. Je ideálny čas, vyprázdiť zadné police so zaváraninami, lekvármi a konzervami,
- plánujte čo budete variť,
- skúste byť striedmi,
- nevarte, kým ste nedojedli to čo máte v chladničke,
- oprášte staré recepty,
- zapojte do varenia deti a členov rodiny, ak vám dôjdu všetky nápady, objednajte si jedlo. Podporíte tak aj lokálne reštaurácie, ktoré to v týchto dňoch tiež nemajú ľahké.

OCHRANA PRED NAKAZENÍM

- ak nie sú dostupné rúška, ušite si ich napríklad z bavlnenej utierky alebo obliečky. Na internete nájdete množstvo tipov ako na to,
- pri výbere antibakteriálnych prípravkov siahnite po takých, ktoré sú v recyklovateľnom obale,
- kuchynské alebo vlhčené utierky sú v tomto období preferovaným tovarom. Môžete ich však nahradiť aj použitím dezinfekčných prostriedkov a viacerých utierok, ktoré po použití preperiete a vyžehlíte.

ĎAKUJEME VÁM, ZA TO ŽE STE ZODPOVEDNÍ K SVOJMU ZDRAVIU, OKOLIU A TIEŽ K NAŠEJ PRÍRODE !

AKO TVORIŤ MENEJ ODPADU POČAS KARANTÉNY?

ZODPOVEDNÝM SPRÁVANÍM A TRIEDENÍM ODPADU, ŠETRITE VAŠE AJ OBECNÉ PENIAZE.

ODPAD

- NAKUPUJTE LEN TO ČO POTREBUJETE
- PREBYTOČNÝ BIOODPAD ZAMRAZTE A KOMPOSTUJTE NESKÖR
- KOMPOSTUJTE BIOODPAD
- TRIEĎTE ODPAD

KUCHYŇA

- VYTVORTE SI PLÁN VARENIA
- OBJEDNAJTE SI JEDLO, PODPORÍTE LOKÁLNU REŠTAURÁCIU
- ZBIERATE BIOODPAD UŽ PRI VARENÍ
- DOJEDZTE ČO STE NAVARILI
- VYUŽÍTE ZÁSORY V KOMORE

NÁKUPY

- NEMÍŇAJTE PENIAZE NA ZBYTOČNOSTI
- NAKUPUJTE LEN TO ČO POTREBUJETE
- VYUŽÍTE DONÁŠKOVÉ SLUŽBY
- VYUŽÍVAJTE VLASTNÉ TAŠKY A NÁKUPNÉ VREČKÁ
- NETVORTE PREHNANÉ ZÁSORY

OCHRANA ZDRAVIA

- PRavidELNE PERTE A ŽELHTE UTIERKY A UTERÁKY
- UŠÍTE SI RÚŠKA DOMA
- RECYKLUJTE OBALY ANTIBAKTERIÁLNYCH PRÍPRAVKOV

VOĽNÝ ČAS

- ZAČNITE S JARNOU VÝSADBOU
- UPRACTE KNÍHY, SKRINE S NÁRADÍM ČI V KUCHYNI
- ZAPOJTE DO AKTIVÍT CELÚ RODINU
- VYTRIEĎTE SKRINE S OBLEČENÍM
- VYBERTE KOMPOST Z KOMPOSTÉRA
- UPRACTE OKOLIE PRI PRECHÁDZKE

KOMPOSTOVANIE

je spôsob, ako si môžeme svojpomocne vyrobiť z biologického odpadu kvalitný kompost – organické hnojivo, ktoré je ideálne pre pestovanie rastlín. Pomocou neho vrátíme späť do pôdy živiny, ktoré sme z nej predtým pri pestovaní odobrali.

AKO A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO?

Pri umiestňovaní kompostoviska je vhodné dodržať niektoré zásady a odporúčania.

Zabezpečíme:

- * kontakt kompostovaného materiálu so zemou. Sprístupníme ho tak pôdnym organizmom (dážďovkám, roztočom, mikroorganizmom), ktoré ho rozkladajú;
- * aby donášková vzdialenosť ku kompostovisku nebola veľmi veľká, a aby okolo neho bol dostatočný priestor na manipuláciu s náradím;
- * spevnený podklad pracovného miesta (nie kompostoviska), ktorý umožní pohodlný prístup aj pri dlhodobšom daždi;
- * aby kompostovisko nebolo vystavené priamemu slnku, silnému vetru (aby sa kompost nevysušoval) a ani dažďu (prílišné zamokrenie). Preto je vhodné, ak ho umiestnime do tieňa (pod strom, živý plot, atď.) a prikryjeme ho proti dažďu (geotextíliou, strieškou, atď.);
- * aby neprekážal susedom.

ČO SA DÁ KOMPOSTOVAŤ?

Kompostovať môžeme všetky biologické odpady, ktoré vznikajú v domácnosti, záhrade, na poli alebo pri chove hospodárskych zvierat. Ideálna je mnohoraká zmes najrozličnejších materiálov, ktorú musíme vhodne upraviť (podrvíť, posekať, zvlhčiť, atď.) a dobre premiešať.

Do kompostoviska nedávame žiadne nerozložiteľné odpady (sklo, kovy, plasty, chemické prostriedky, lieky, oleje, jednorazové plienky),

zvyšky varených jedál, mliečne výrobky, mäso, kosti a ryby (láikajú zvieratá, skoro podliehajú skazeniu a potom nepríjemne zapáchajú), popol z uhlia, zvyšky z lakovaného a natieraného dreva a drevotriesky, výkaly mäsožravých a chorých zvierat. Klíčivosť húževnatých burín a ich semien zničíme, ak ich necháme pred kompostovaním skvasiť v nádobe s vodou. V lete nám na to stačí 15 – 20 dní (kým sa neprestane v nádobe tvoriť pri miešaní pena).

Príklady materiálov vhodných na kompostovanie

DUSÍKATÉ MATERIÁLY (mäkké, zelené a šľavnaté materiály)

Zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny
Zvyšky rastlinných jedál
Tráva, zvädnuté kvety
Vypletá burina
Hnoj a trus hospodárskych zvierat
Čaj, kávová usadenina
Znehodnotenú potraviny
Zhnitú ovocie a zelenina
Zelené zvyšky z pestovania

UHLÍKATÉ MATERIÁLY (tvrdé, hnedé a suché materiály)

Seno
Kôstky, makovice
Suché zvyšky z pestovania
Konáre, štiepka, hobliny, piliny
Lístie (aj orechové), ihličie
Kukuriečnice klasy a stonky
Papierové obrúsky a vreckovky
Škrupiny z vajec a orechov
Popol z dreva

PRAVIDLÁ SPRÁVNEHO KOMPOSTOVANIA

- Kompostujeme iba upravený (posekaný, podrvnený, nalámaný) materiál. Čím je menší, tým sa rýchlejšie rozloží.
- Nazbierané materiály neukladáme do kompostoviska vo vrstvách, ale ich navzájom zmiešavame. Platí, že mäkké, zelené a šľavnaté materiály (dusikaté – pozri v tabuľke) musíme zmiešavať s tvrdými, hnedými a suchými materiálmi (uhlíkatými – pozri v tabuľke).
- Uhlíkaté materiály väčšinou vznikajú na záhrade v inom čase (od jesene do jari) ako dusikaté materiály (od jari do jesene). Preto by sme si ich mali uskladniť a len postupne podľa potreby ich pridávať k vznikajúcim dusikатыm materiálom.
- Počas celého procesu kontrolujeme vlhkosť kompostu. Ak stlačíme dobre premiešaný materiál v dlaní, nemala by nám spomedzi prstov vytekať voda (max. 2-3 kvapky). Keď dlaň otvoríme, ma-

teriál by mal zostať stlačený (nemal by sa rozsypať). Podľa potreby kompost dovlhčíme alebo pridáme suchý savý materiál. Pri vlhčení je vhodné kompost aj prekopávať. Zabezpečíme tak prevlhčenie celého kompostu, nielen jeho vrchnej časti.

- Aby kompostovací proces prebiehal správne, musíme zabezpečiť dostatočné prevzdušnenie kompostovaného materiálu (kompostovací proces nesmie smrdieť). To dosiahneme vytvorením dostatočného množstva otvorov na zásobníku a minimálne 2 až 3x ročne prekopávaním (prehadzovaním) kompostu. Prekopávanie výrazne urýchľuje rozklad.

- Ak sme dobre založili kompostovaciu kopy, mala by nám pri 3 dostatku materiálu (0,5 až 1m) do 1-3 dní vystúpiť jej teplota na 40 až 60°C. Táto teplota sa môže v komposte udržať niekoľko dní až týždňov. Vysoké teploty urýchľujú rozklad

a pomáhajú ničiť klíčivosť semien a choroboplodné zárodky.

- Kompostovaný materiál môžeme premiešavať s malým množstvom zeminy (nie je to však nevyhnutné). Jej váhový podiel by nemal byť väčší ako 10%. Zemina obsahuje mikroorganizmy, ktoré napomáhajú rozkladným procesom; dokáže viazať vlhkosť a pomaly ju uvoľňovať do okolia; napomáha pri vzniku jemnej hrudkovitej štruktúry a výrazne dokáže viazať aj zápach.
- Po dodržaní vyššie popísaných pravidiel môžeme kompost vyrobiť už za 3 až 6 mesiacov. Ak ich nedodržíme, doba kompostovania sa môže predĺžiť na 1 až 2 roky.
- Pred použitím kompostu preosejeme a nespracované časti vložíme do novej kopy.

NAJPOUŽÍVANEJŠIE SPÔSOBY KOMPOSTOVANIA

Najjednoduchším spôsobom je kompostovanie v hrobli (kope). Stačí, ak materiál upravíme, premiešame a uložíme do požadovaného tvaru. Tento spôsob sa používa hlavne tam, kde je dostatok priestoru a väčšie množstvo materiálu. Druhým, esteticejšim spôsobom je kompostovanie v zásobníkoch.

Tie môžu byť z rôznych materiálov (drevo, plast, pletivo, kov, betón, kameň alebo ich kombinácie). Môžeme si ich kúpiť alebo svojpomocne vyrobiť napr. z odpadových materiálov (staré nepotrebné dosky, drevené a plastové palety, staré sudy, pletivo...).

DÔLEŽITÉ UPOZORNENIE !

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch zakazuje pod hrozbou vysokej pokuty biologický odpad z údržby verejnej a súkromnej zelene a záhrad (vrátane cintorínov):

- spaľovať,
- vyhadzovať na nelegálne (čierne) skládky,
- ukladať do zberových nádob na zmesový komunálny odpad a odvážať ich na skládky odpadov.

Viac informácií o kompostovaní nájdete na: www.kompost.sk.

Tento text pripravilo pre Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky a občianske združenie Priatelia Zeme – SPZ.

VRANOVSKÝ HLÁSNIK - informačný spravodaj mesta Vranov nad Topľou. Vydáva Mestský úrad Vranov nad Topľou. Redakčná rada: predseda: Mgr. Eva Fedorňáková, tlačové oddelenie MsÚ, Ing. Imrich Kónya, prednosta MsÚ, JUDr. Štefánia Križovská, Mgr. Gabriela Hodorová, PaedDr. Mariana Lapčaková, PhDr. Milan Malý, Ing. Marián Onderko, Ing. Vlasta Štefániková, Ing. Ján Fedorňák, Ing. Peter Michalov, Ing. Mária Holiková, PhD. Adresa redakcie: Mestský úrad, Dr. C. Daxnera 87, 093 16 Vranov nad Topľou, telefón: 057/44 22 551-3, email: mesto@vranov.sk, IČO:00332933. Počet výtlačkov 7300 ks, dátum vydania: máj 2020. Evidenčné číslo pre periodickú tlač "Vranovský hlásnik" je: EV 3066/09. ISSN 1338-8576.